VENDIM
Nr. 124, datë 21.7.2016

MBI MIRATIMIN E RREGULLAVE TË MENAXHIMIT TË KAPACITETIT TË KUFIZUAR

Në mbështetje të neneve 16; 67, pika 1, të ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike" dhe nenit 26, të "Rregullores së organizimit, funksionimit dhe procedurave të ERE-s", miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s, nr. 96, datë 17.6.2016, Bordi i ERE-s, në mbledhjen e tij të datës 21.7.2016, mbasi shqyrtoi relacionin e përgatitur nga grupi i punës për miratimin e "Rregullave të menaxhimit të kapacitetit të kufizuar" dhe draftin përkatës,

konstatoi se:

- Shoqëria OST sh.a. me shkresën nr. 5171/5 prot., datë 15.12.2015 ka depozituar në ERE, për miratim, konform nenit 65, pika 1, të ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike", "Rregulloren e menaxhimit të kapacitetit ndërkufitar".
- Bordi i ERE-s me vendimin nr. 5, datë 27.1.2016, filloi procedurat për miratimin e "Rregullave të menaxhimit të kapacitetit ndërkufitar".
- ERE, me shkresën nr. 26/2 prot., datë 3.2.2016, publikoi për 3 ditë me radhë në median e shkruar, njoftimin për këtë vendimmarrje të Bordit.
- Me shkresën nr. 132 prot., në datën 4.2.2016, ERE dërgoi "Draftrregulloren e menaxhimit të kapacitetit ndërkufitar", për marrje mendimi, pranë subjekteve: MEI, OSHEE sh.a., KESH sh.a., OST sh.a., FIAA, AREA, Autoriteti i Konkurrencës, AEES dhe ACERC.
- Pas përfundimit të afatit 15-ditor të marrjes së mendimeve nga palët e interesuara, rezultoi se nuk është paraqitur asnjë koment.

Për gjithë sa më sipër cituar, Bordi i ERE-s

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullave të menaxhimit të kapacitetit ndërkufitar (rregullat bashkëlidhur këtij vendimi).
2. Drejtoria Juridike dhe e Mbrojtjes së Konsumatorit të njoftojë palët e interesuara për vendimin e Bordit të ERE-s.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Ky vendim botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYETARI
Petrit Ahmeti

RREGULLAT E MENAXHIMIT TË KAPACITETIT TË KUFIZUAR

Neni 1
Autoriteti

Kjo rregullore hartohet në zbatim të nenit 67, pika 1 e ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike" dhe në zbatim të Kodit të Transmetimit dhe kodeve të rrjetit të ENTSO-i për shkëmbimet ndërkufitare, bazuar në rregulloren (EC) 714/2009 të Parlamentit Evropian.

Neni 2
Përkufizime

"Barrierat në shkëmbimin e energjisë" shkaktohen kryesisht nga kapaciteti i limituar i rrjetit interkonjektiv dhe atij të brendshëm.

"Kongjestioni në transmetim" ndodh kur sistemi nuk mund të punojë i sigurt në kushtet e një modeli të dhënë të gjenerimit, transmetimit dhe kërkesës.

"Procedura e menaxhimit të kongjestionit" nënkupton çlirimin e rrjetit nga kongjestioni, pra marrjen e masave për të mos lejuar shkeljen e normativave fizike që sigurojnë punën normale të rrjetit.

"Siguria operacionale e punës", në sistemin elektroenergjetik, në interkonjeksion me rrjetin evropian të ENTSO-i, është e lidhur ngushtësisht me vlerësimin dhe përcaktimin e kapacitetit transmetues ndërkufitar,

NTC - Kapaciteti neto i transmetimit

BCE - Shkëmbimi në rastin bazë (shkëmbimi i skeduluar)

TTC - Kapaciteti total i transmetimit

TRM - Marzhi i sigurisë së transmetimit
TRM - Përcaktimi i marzhit të sigurisë
AAC - Kapaciteti tashmë i alokuar
ATC - Kapaciteti disponibël

Neni 3

Të dhënat për modelin individual të rrjetit

1. Sipas dispozitave të Kodit të Transmetimit, përdoruesit e rëndësishëm të rrjetit i mundësojnë OST-së informacionin e nevojshëm për përcaktimin e kapacitetit transmetues. Ky informacion përfshin por nuk kufizohet, në:

a) Informacionin lidhur me të dhënat teknike;

b) Informacionin lidhur me disponuesh-mërinë e pajisjeve dhe elementeve të rrjetit;

c) Informacionin lidhur me skedulimin e njësive gjeneruese.

2. Për çdo periudhë kohore të përcaktimit të kapacitetit, çdo njësi gjeneruese apo ngarkese i mundëson OST-së të gjitha të dhënat e specifikuara dhe, ndërkohë operatori i sistemit (specialistët e planifikimit të regjimit të punës) përgatisin me kujdesin e nevojshëm modelin e rrjetit të zonës tonë të kontrollit, të cilit i kontrollohet konvergjenca para se t'i dërgohet OST-së koordinatore të rajonit, në mënyrë që të mundësojë llogaritjen e flukseve të fuqisë aktive, reaktive dhe tensionit, në analizat e qëndrueshmërisë statike që duhet të performohen.

3. Inputi kryesor për llogaritjen e NTC-së është dokumenti për përgatitjen e modelit rajonal të rrjetit "*SEE Regional Common Grid Model for Different Time Horizons*", i përgatitur nga Grupi Rajonal i Evropës Juglindore nën Komitetin e Tregut të ENTSO-i. Ky dokument ofron dy elemente themelore për procesin e llogaritjes së NTC-së:

a) Tabela e harmonizuar e rastit bazë të shkëmbimit (BCE);

b) Modeli i bashkuar i rrjetit rajonal për periudha kohore të ndryshme.

4. OST-të e SEE-së përgatisin supozimet për rastin bazë të shkëmbimit (BCE), të cilat janë parashikimet e skeduleve tregtare në modelin mujor dhe ia nisin ato OST-së koordinatore. Këto tabela përgatiten në bazë të historikut të fundit dhe eksperiencës së OST-ve. OST-ja koordinatore, pasi mbledh të gjithë tabelat e BCE-ve të OST-ve të rajonit SEE, bën harmonizimin e saj. Totalet e shkëmbimeve të deklaruara në këto tabela vendosen më pas në modelet individuale të çdo OST-je.

5. Për çdo periudhë kohore të përcaktimit të kapacitetit, një model i bashkuar i rrjetit rajonal krijohet në nivel rajoni, duke bashkuar inputet (modelet individuale) nga të gjithë operatorët e sistemit, nëpërmjet funksionit të OST-së koordinatore. Funksioni i OST-së koordinatore performohet nga një OST e SEE-së në nivel mujor. Në kuadrin e grupit të punës RG SEE, operatorët e transmetimit kanë rënë dakord që aktiviteti i koordinimit rajonal të bëhet me rotacion me bazë mujore. Rolin e koordinatorit për skenarët me referenca vjetore, dimër dhe verë, për zonën sinkrone të Evropës Kontinentale, e kryen qendra e koordinimit të sigurisë RSCI CORESO.

Neni 4

Skenarët e modelit të bashkuar të rrjetit

Të gjitha OST-të e SEE-së emetojnë një skenar bazë për çdo periudhë kohore të përcaktimit të kapacitetit, i cili krijohet në modelin e bashkuar të rrjetit.

Në rast të nevojës së përcaktimit të skenarëve shtesë për periudha kohore, OST-të fqinje duhet të bien dakord rreth periudhave karakteristike shtesë, duke konsideruar programin e mirëmbajtjes (remonteve) dhe angazhimin e gjeneratorëve, të cilët mund të ndikojnë përcaktimin e vlerës së NTC-së.

Neni 5

Metodologjia e kalkulimit të NTC-së

1. Metodologjia përmban paragrafët e mëpo-shtëm:

a) Përcaktimin e hapave të ndryshimit të gjenerimit "*Generation Shift Keys*";

b) Përcaktimin e kufizimeve të sigurisë operative;

c) Përcaktimin e marzheve të sigurisë.

2. Çdo operator sistemi i rajonit do të përdorë metodologjinë e përshkruar në manualin operacional të ENSTO-i P4-Polica 4 "Koordinimi i planifikimit operacional", apendiksi 4.

a) Vlera e NTC-së, kapaciteti neto i transme-timit, përcaktohet si:

NTC=TTC-TRM

$$TTC = BCE + \Delta E$$

ku:

BCE - shkëmbimi në rastin bazë (shkëmbimi i skeduluar).

ΔE - maksimumi i ndryshimit (rritjes/uljes) së gjenerimit që i caktohet zonës së kontrollit të perfshirë në interkonjeksion, duke parandaluar çdo shkelje të principit të sigurisë (N-1).

b) Kapaciteti total i transmetimit (TTC) përfaqëson vlerën maksimale të programit të shkëmbimit ndërmjet dy zonave (OST-ve), duke plotësuar standardet e sigurisë së punës të detyrueshme për çdo sistem, nëse për periudhën për të cilën bëhet vlerësimi i TTC-së, kushtet e rrjetit dhe modeli gjenerim-konsum, njihen mirë në avancë.

c) Marzhi i sigurisë së transmetimit (TRM) është një marzh sigurie që përfshin pasiguritë në vlerat e llogaritjes së TTC-së.

d) Kapaciteti tashmë i alokuar (AAC) është totali i të drejtave të transmetimit të alokuara më parë, p.sh., në ankandin vjetor ose në ndonjë formë tjetër, pavarësisht nga metoda e alokimit.

e) Kapaciteti disponibël (ATC) është pjesa e NTC-së që mbetet e disponueshme, pas çdo faze alokimi, për aktivitete komerciale të mëtejshme.

f) ATC-ja jepet nga ekuacioni i mëposhtëm:

$$ATC = NTC – AAC$$

ku:

AAC - është kapaciteti tashmë i alokuar.

Neni 6

Metoda e ndryshimit të gjenerimit me hap

a) Gjeneratorët të cilët marrin pjesë në përcaktimin e NTC-së duhet të karakterizohen nga limitet e tyre maksimale dhe minimale. Metoda e ndryshimit të gjenerimit është në përputhje me mënyrën, se si ndryshimi global i shkëmbimit ndahet midis njësive të ndryshme gjeneruese.

b) Gjeneratorët e zgjedhur përdoren për përcaktimin e NTC-së në mënyrën e mëposhtme:

- në zonën e një OST-je (gjeneratorët i=1, n) fuqia aktive e gjeneratorëve rritet dhe në zonën e OST-së tjetër (gjeneratorët j=1, m) fuqia aktive e gjeneratorëve zvogëlohet me të njëjtën vlerë njëkohësisht.

c) Të gjitha injektimet e zgjedhura modifikohen proporcionalisht me kapacitetin gjenerues të mbetur të disponueshëm.

d) Ndryshimi realizohet si më poshtë:

ku:

i P - gjenerimi aktual i fuqisë aktive (mw).

inc new P- injektimi i ri i rritur, në iteracionin e radhës do të jetë i P.

dec new P- injektimi i ri i ulur, në iteracionin e radhës do të jetë i P.

ΔE - ndryshimi i gjenerimit, negative për rritjen dhe pozitiv për uljen.

Max i P- maksimumi i gjenerimit të lejuar (mw), Min i P - minimumi i gjenerimit të lejuar (mw).

Kushte shtesë:

$|\Delta E| \leq |\Sigma(Pmax – Pi)|$ dhe $|\Delta E| \leq |\Sigma(Pmin – Pi)|$

Vlera e fundit e ΔEmax përcaktohet kur të gjithë gjeneratorët ose çdo element tjetër i rrjetit arrin limitet e tij të operimit.

Neni 7

Kufizimet e sigurisë operacionale

1. Gjatë procesit të përcaktimit të kapaci-teteve, OST-ja do të respektojë kufizimet e sigurisë operative të mëposhtme, gjatë kontigjencave të ndryshme të përcaktuara nga Kodi i Sigurisë Operacionale:

a) Limitet termike të elementeve kritike të rrjetit;

b) Limitet e tensioneve, duke vendosur diapazone të tensioneve të lejueshme të nënstacioneve;

c) Limitet e gjenerimit, duke siguruar dispo-nueshmërinë e rezervës së gjenerimit në mënyrë që të arrihen kërkesat e përcaktuara nga Kodi i Sigurisë Operative.

2. Elementet kritike të rrjetit, që janë si ato të rrjetit rajonal, ashtu edhe ato të rrjetit të brendshëm, përcaktohen nga modeli i bashkuar rajonal dhe përcaktohen si elemente me koeficient të ndjeshmërisë mbi 10%, pra dalja nga puna e një elementi kritik shkakton në të paktën një element tjetër të rrjetit të brendshëm ose të jashtëm, një ndryshim ngarkese prej 10% ose më shumë.

3. Lista e elementeve kritike azhurnohet vazhdimisht me ndryshimin e kushteve të punës të çdo sistemi dhe i bëhet disponibël grupit të punës së menaxhimit të kongjestioneve të RG SEE-së.

Neni 8

Përcaktimi i marzhit të sigurisë (TRM)

1. Përcaktimi i madhësisë së marzhit të sigu-risë bazohet në përqasje statistikore, duke marrë parasysh evidencat historike dhe parashikimet në të ardhmen.

Marzhi i sigurisë përfshin pasiguritë e mëposhtme:

a) Devijimet e paqëllimshme të flukseve fizike gjatë operimit, për shkak të funksionimit fizik të rregullimit fuqi-frekuence;

b) Shkëmbimet emergjente midis OST-ve për t'u përballur në kohë reale me situata të disbalancave të papritura;

c) Pasaktësitë, p.sh. në mbledhjen e të dhë-nave dhe matjeve;

d) Pasaktësitë në rastin bazë të përdorur për llogaritje, si parashikimet e gjenerimit, konsumit, shkëmbimeve dhe tipologjisë së rrjetit etj.

2. Madhësia e marzhit TRM të do të jetë ajo e përcaktuar në marrëveshjet bilaterale.

Neni 9

Harmonizimi i rezultateve të përcaktimit të kapacitetit NTC

1. Vlera vjetore e NTC për çdo kufi dhe drejtim fluksi, llogaritet duke konsideruar vlerën minimale mujore që është përdorur, shfrytëzuar,në tri vitet e fundit dhe rakordohet me OST-të fqinje respektive brenda muajit nëntor të çdo viti.

2. Vlerat mujore të NTC-së, llogariten dhe harmonizohen me OST-të fqinje për çdo kufi veçmas, brenda datës 7 të çdo muaji, për muajin e ardhshëm. Për këtë ndiqet procedura e mëposhtme:

a) 10 ditë para përfundimit të afatit të harmonizimit, shkëmbehen të dhënat, modeli nacional me të gjitha nyjat e nivelit 220/400 kv, ndërmjet OST-ve, në formatin e aprovuar UCT, përfshirë rezervën e fuqisë aktive për rritjen/uljen e gjenerimit, dhe të dhëna mbi programin e remonteve (elementet jashtë pune) për periudhën e konsideruar;

b) 5 ditë para përfundimit të afatit të harmonizimit, kryhen llogaritjet (simulimet) për vlerat e TTC/NTC, që kryhen me anë të analizatorit të rrjetit (softit TNA) me të cilin janë të pajisur të gjitha OST-të e rajonit,

c) 2 ditë para përfundimit të afatit të harmonizimit, shkëmbehen vlerat e përcaktuara të TTC-së për çdo kufi dhe fillon procesi i harmonizimit të tyre. Në rast mospërputhjeje të vlerave të llogaritura dhe nëse palët nuk arrijnë të bindin njëra-tjetrën, atëherë vlera më e vogël e TTC-së hyn automatikisht në fuqi.

3. Në rast të ndryshimeve të mëdha të situatës së sistemit në krahasim me situatën e parashikuar, kur janë llogaritur kapacitetet ndërkufitare, OST-të fqinje, pas shkëmbimit të të dhënave relevante të situatës së re, bëjnë rikalkulimin e kapacitetit ndërkufitar dhe përcaktojnë bashkërisht vlerat e reja të NTC-së e respektivisht ato të ATC-së.

4. Alokimi i kapacitetit ndërkufitar për pjesëmarrësit e tregut në rajonin tonë bëhet nga Zyra e Ankandit të Koordinuar SEE CAO në Podgoricë.

5. Përdorimi i këtyre kapaciteteve transme-tuese është pjesë e tregut të energjisë, e nëse pjesëtarët e tregut janë të motivuar për t'i përdorur të dyja drejtimet e fluksit ndërkufitar, lehtëson qarkullimin e fluksit ndërkufitar, duke kontribuar në rritjen e nivelit të sigurisë operacionale të punës së sistemit elektroenergjetik.

6. Si rregull, shuma e kapacitetit të shkëmbimit për të gjithë kufijtë, shumëzohet me koeficientin 0.75, për të përcaktuar importin/eksportin total të një zone kontrolli dhe që merret në konsideratë në procesin e skedulimit të gjenerimit për ditën në avancë.

Neni 10

Hyrja në fuqi

Këto rregulla hyjnë në fuqi pas miratimit nga Bordi i ERE-s.